

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

fahs

FAHS NUMMER 4 NOVEMBER 1997

Nye oplevelser venter forude.

Du sidder nu med årets sidste FAHS blad i hånden. Det er et stort blad denne gang. Rigt på læsestof og rigt på inspiration til at grave videre i vores amts historie. Som en nyhed har FAHS-bladets redaktion besluttet jævnlige at bringe en lille oversigt over den seneste tids lokalhistoriske udgivelser i Frederiksborg Amt. Baggrunden er, at der udgives så megen lokalhistorisk litteratur, som oftest kun kommer til lokalt kendskab. Det er ærgerligt, for meget af stoffet har ikke udelukkende lokal interesse. Det er der hermed rådet bod på.

Vinteren har som de andre årstider også sin charme, og vinteren er både museums- og turtid. Det sidste med varmt tøj, ganske vist, men gode oplevelser venter i naturen nu hvor bladene i deres mange smukke nuancer daler mod jorden og efterlader landskabet i åbne vidder. For nogen tid siden udgav Farums Arkiver og Museer en lille bog med 7 turforslag omkring Farum. Den lille bog er skrevet af Historisk Samfunds næstformand, Gudrun Lund Meyer, og bogens velbeskrevne turforslag indeholder også nogle interessante skildringer af historiske personligheder, der har sat deres spor i Farum og omegn. Bogen giver stof til mange gode oplevelser på en god vinterdag.

Men før du går videre med at læse i FAHS-bladet og måske planlægge næste week-ends familietur, så tag din kalender frem og sæt to x'er. Et ud for lørdag den 14. marts, hvor FAHS holder generalforsamling, og et ud for lørdag den 16. maj, hvor forårsturen går til Mølleådal.

Med venlig hilsen
Henrik A. Bengtsen
formand

fahs

FAHS er medlemsblad for Frederiksborg Amts Historiske Samfund og udkommer 4 gange årligt: 1. februar, 15. april, 15. august og 1. nov. Deadline er 1 måned før udgivelsesdatoen. Artikler til bladet sendes til FAHS, Helsingør Kommunes Museer, att. Lars Bjørn Madsen, Hestemøllestræde 1, 3000 Helsingør. Telefon: 4921 0098, telefax: 4921 3095. Artikler til bladet bedes venligst leveret maskinskrevet eller på diskette. Medlemskab og konningent: Helsingør Teaterforening, Havnepladsen 1, 3000 Helsingør. Telefon: 4920 0811.

REDAKTION

Museumsinspektør
Lars Bjørn Madsen
Bibliotekar
Eva Stennicke

Tryk: A-print,
Espergærde
Lay-out, sats og
tilrettelæggelse:
Lars Bjørn Madsen

I pleje på Jægerspris Stiftelse

Af Ib Nielsen

I 1898 blev min mor Mette Kirstine Jensen født i Grønbæk sogn nordøst for Silkeborg. Hendes far var husmand med 2 køer, der af og til blev spændt for vognen, når familien skulle køre søndagstur eller for plov og harve. Ved siden af var han træskomand og ålefisker. Efterhånden kom der 5 børn i ægteskabet med min mor som den næst yngste.

Så skete det, at hendes mor, min mormor, gik vild en mørk aften, da hun gik efter en sygeseddel til sin mand, der havde hugget sig i det ene ben. Da hun gik hjem, tog hun fejl af lyset fra husene og styrtede i en mose og druknede.

Det blev så min mors skæbne som knap 3-årig at blive sat i pleje på Jægerspris børnehjem. Ved optagelsen måtte hendes fader underskrive en erklæring om, at han fraskrev sig al myndighed og værgemål over datteren, som nu var stiftelsens og ikke faderens. Bestyrelsen for stiftelsen søgte så vidt muligt at holde børnenes familie borte fra dem. Slægtingene udøvede en alt andet end gavnlig indflydelse på børnene, mente bestyrelsen. Børnene måtte heller ikke forlade stiftelsen for at besøge deres familie, undtagen i ganske særlige tilfælde, og i så fald kun med tilladelse fra forstanderen og helst også fra

bestyrelsen. Desuden måtte børnene ikke få gaver eller breve uden tilladelse fra forstanderen, og forstanderen havde bemyndigelse til helt at forbyde brevveksling med familien. Resultatet var, at min mor først genså sin far som 19-årig.

På Fasangaarden

Min mor fortæller: „Jeg kom altså over på fasangaarden, som hører under Jægerspris gods. Der har kong Frederik VII engang drevet fasaneri. Derfor hedder den stadig Fasangaarden. (På denne afdeling, som på de fleste andre, var der normalt 15-17 børn) Ved modtagelsen fik jeg et dejligt varmt bad og det gjorde det til en god modtagelse. Jeg havde en lykkelig barndom dér, indtil min elskede plejemor måtte rejse på grund af sygdom og alder, men jeg har besøgt hende i København, da jeg var 8 år.

I skønt efterårsvejr mindes jeg meget Fasangaarden med den dejlige lindeallé, som gik helt gennem skoven og endte oppe på slottet. Jeg kan huske, hvor dejligt det var om efteråret, når der var fyldt af tørre dejlige gule blade. At trække gennem bladene, så de røg til alle sider, ja, det var en dejlig leg!

Jeg må fortælle om min dejlige jul på Fasangaarden. Vi havde alle hver sin

dukke, som var af træ. (Der var kun piger) De var flade i bunden, så de kunne stå, og så var der boret huller i til armene og malet ret kønne ansigter på, og så var de iklædt fine hjemmegjorte kjoler og forklæder. Lidt før jul blev så alle dukkerne samlet sammen og puttet i en halje, og så fik de deres årlige bad. Så kan I tro, de var skinnende rene. Efter badet fik de alle fint nyt tøj på, som damerne havde siddet og syet, og så stod vores navn neden under dukken, og så blev alle dukkerne sat i en kreds om juletræet, og så efter, at vi havde sunget og danset, kom det store øjeblik, da vi selv skulle have hver sin dukke, men det var jo ikke så let, så der måtte hjælp til, men glæden var stor- meget stor, hos alle. Selv om det er mange år siden, husker jeg meget klart de søde fine trædukker.

Flytning

Da jeg var 8 år, blev jeg flyttet fra Fasangaarden til en gård, der hed Skovly, men blev kaldt for Landbrugsafdelingen, for dér oplærte man pigerne til landbrug. Der var jeg, til jeg var 16 år.

Jeg må fortælle lidt om livet på gården. Det var som at komme fra varme og sol til kulde og skygge. Vi små havde det ikke ret godt, men vi kom godt med. Bestyrerens havde selv 6 børn. Den ældste og den yngste var sønner, og de børn ville kommandere med os. Den store søn måtte senere væk, for han ville gerne bruge pisken, og bestyreren var ikke ret blid mod de store piger, som måtte gøre karls arbejde. Jeg var måske lidt sart, men

Forfatterens mor fotograferet som konfirmand.

jeg græd en gang, da jeg hørte, at en af pigerne fik af en pisk inde i noget, man kaldte badeværelset, et koldt rum bag vaskehuset, som vi måtte bære vandet ned til. Arbejde måtte vi alle. Jeg har aldrig været ked af at arbejde, men der manglede venlighed, for det var jeg jo så vant til. Jeg var en lille bange sjæl. Den slags sætter sig fast. Der er en ting, som jeg, så lille jeg var, ikke rigtig kunne forstå. Der blev dækket bord i stuen til spisning til dem selv og

deres børn, medens der gerne stod en af os på vagt ved de to døre, så de kunne få madro, mens de spiste. Men så kom det, jeg synes var det grimme: Når de var færdige med at spise, blev det hele båret ud i køkkenet, og så blev der øst op til os i de tallerkener, som de havde spist af, uden at de blev vasket først. men der var ingen, der turde sige noget, og vi stod op ved køkkenbordet og spiste vor mad eller nogen sad ude på trappen. Sådan noget lægger en lille pige mærke til, når man er vant til at leve under venlige, gode og rene forhold.

Ja, og så vores store kolde sovesal. Vi var 10-11 piger der, og den sal var det mest uhygiejniske, jeg har set. Vi havde en stor spand stående uden for døren, som vi kunne tisse i om natten, og så havde vi 4 blikfade på et langt træbord, hvor vi vaskede os efter tur. Der var alt andet end hyggeligt. Og sådan var det også med skolemad. Vi generede os for at vise vor tykke rugmad frem. Altid bare fed spegepølse. Det skete af og til, at jeg fik et stykke fin mad af en af pigerne fra gårdene eller husene. De vidste nok, at vor kost ikke var så fin, og det vidste skolelærerenes kone også. Jeg var glad, når hun kaldte på mig og bad mig løbe hjem efter mælk. Så vankede der altid en god pandekage eller andet godt. Og læreren kendte også forholdene. Han vidste også, hvor meget vi skulle, inden vi gik i skole. Om vinteren har jeg tit fået lov at stå henne ved kakkelovnen og varme mig, inden jeg kunne sætte mig. Jeg ville så gerne

synge, men kunne jo ikke, når jeg var så forkommen. Om sommeren var der andre ting i vejen.

Skolen lå på et hjørne af vor mark. Vi skulle altid have køerne med, når vi alligevel skulle den vej i skole om morgenen. Vi kunne somme tider gå længe og lede efter kotøjrene, når duggen var slem og så var tøjrene tit helt smurt ind i komøj, og det kunne vi så bare skylle af under posten i koldt vand, så vi kunne næsten ikke være sammen med de andre for lugt. Sådan noget skal man måske glemme, men det kan jeg ikke. Jeg kunne ikke glemme min elskede Fasangaard med al den kærlighed en lille moderløs pige trænger til.

Juleaften var der altid dækket bord til alle, selv om der var forskel på mange ting. Vi fik god julemad og et dejligt stort juletræ. Om sommeren var vi altid ude at være med i marken. Så kom der en madkurv ud, og når der var nogle af deres egne piger med, så var der nogle pakker finere brød med dejligt pålæg og sodavand. Men til os plejebørn var der en stak rugmadder. En til hver med fedt og spegepølse og så en spand med mælkevand, for det skulle jo slukke tørsten bedst, sagde man - men så skulle de have givet deres egne det samme!

Jeg har været med til at gå ude på marken og vogte både køer og kvier om efteråret, når de kom hjem fra engen, og det var tit meget koldt, så naboens kone, der boede lige op til marken, kom gerne ud med noget godt til os. Vi var gerne to om det. Vi

fik sommetider en tyk skive blodpølse, godt med sukker på. Det var en kone, der havde hjerte og godhed for os børn. Hun hed Ellen og hun er en af dem, jeg ikke glemmer“.

Peter Sabroe

I årene 1908 til 1913 førte Børnesagsforkæmperen Peter Sabroe et formeligt korstog mod Jægersprisstiftelsen. Sabroe hævdede ved offentlige møder, i Folketinget, i aviser og blade, at pigerne på Jægerspris blev mishandlet psykisk og fysisk på en sådan måde, at flere af dem blev invalider for livstid. Sabroe angav navne på de mishandlede piger og navne på og udtalelser fra læger, der havde undersøgt dem. I 1974-jubilæumsskriftet nævnes Sabroes navn, hans kampagne omtales ganske kort og på en let humoristisk måde. Ikke med et ord tages der stil-

Fasangaarden og Skovly lå en kilometers vej fra Jægerspris Slot, som ses på billedet her-over. Selve børnehjemmet under Jægerspris Stiftelse lå ved siden af slottet og ses på bil-ledet. Forstanderinden eller hvem, det nu kan være, har taget opstilling med 2 børn til ære for tegneren, medens nogle andre børn ser til fra hovedindgangen. Xylografi i Illustreret Tidende 1879.

ling til, hvad Sabroe påstod, og intet tilbagevises.

Nye plejeforældre

Men tilbage til min mors oplevelser: „Jeg voksede til og blev konfirmeret, og så skete der noget dejligt. Vi fik nye plejeforældre. Det var Karl Stenbæk, en dejlig mand; og konen hed Ingefred, var lærerdatter fra Baarse. Ja, med Ingefred blev der dejligt på Skovly. Jeg var så sammen med mine nye plejeforældre til jeg blev 16 år.

Hvordan forholdene er i dag, ved jeg kun lidt om, men børnene går da nu i en stor ny skole Over Dråby sammen med andre børn. I kan nok se, hvad jeg har skrevet om den hygiejne, der var på Skovly. Det var vist bedre for dem oppe på slottet, men godt, at det blev bedre, da der kom ny bestyrer på gården, og dem kom jeg til at elske.

Ja, sådan gik livet på gården, men der var heldigvis mange lyspunkter. Vi levede et mere frit liv, end børnene oppe på afdelingerne ved slottet. Vi kunne, når der ikke var noget arbejde i mark og andre steder, rende ind i skoven, der begyndte lige neden for gården. Der var nogle dejlige store grøfter. Vi sprang over og mere, og jeg husker alle de gule smørblomster og anemoner, der groede tæt på siderne af grøften. Det er måske små-

ting i mine erindringer, men for mig er de dejlige.

Så var der også vor egen strand, som vi kaldte fjorden, lige bag ved skoven. Der kunne vi boltre os uden badetøj, og det var skønt en varm dag, når vi havde været i roerne hele dagen. Så smed vi træskoene og styrtede af sted ned til vandet. Der lå en holm et stykke ude i vandet. Navnet har jeg glemt - det må være Øksneholm - men der var en mængde måger, og så var der jo også mågeæg. Når der så var rigtig lavt vand, soppede vi over og badede på den anden side af holmen, og så samlede vi mågeæg, som var dejlige til pandekager og andet. Ja, det var nogle af de gode minder fra Skovly.

Jeg kan også mindes stormfulde dage om efteråret, som en aften i den tid, jeg var hjemme som assistent efter 2 år ude i plads. Det stormede frygteligt. Så gik Far og jeg ud i mørket med en staldlygte og gik ned gennem skoven og ned på engen ved stranden. Det var et grusomt syn, der mødte os. Der var en høj dæmning tværs over engen og vi kravlede op på dæmningen, og dér, lige neden for vore fødder, stod bølgerne højt og der var ellers til daglig et godt stykke ned til selve stranden. Vandet stod halvt oppe på hegnspælene, så vore kvier, som vi jo var nede og se til, stod i en tæt klynge i en krog så nær skoven, de kunne komme, men alle blev da reddet. Jeg kunne ikke rigtig forstå, at vor lille stille strand var fuld af så meget vand og at det kunne blive så voldsomt. Da så lygten var blæst ud og vi fik set, at dyrene var

i ly, gik vi hjem. Næste dag var havet blevet roligere og vandet var drevet lidt væk fra dæmningen. Ja, sådan dukker der et lille minde frem, når jeg skriver.

Jeg tænker tilbage på de år, da jeg var hjemme som voksen assistent (1/5 1918 - 1/5 1920) på Skovly. Jeg kan huske, hvor kønt det var, når jeg med pigerne en sommerlørdag havde travlt med at gøre gården fin til søndag. Vi rev og skurede, så det var en lyst, og når jeg gik med, var det som en leg, så vi kunne alle se, hvor skønt vort hjem var, da vi var færdige. Vi havde en række kastanietræer op gennem gården, som var meget dejlige, når de blomstrede og sjovt for børnene, når kastanierne begyndte at falde af.

Søndag var alle jo i søndagstøjet og gik så i haven og skar masser af blomster og smykkede så den store spisestue med alt, hvad der var plads til. Vi havde altid mange blomster, især georginer, og de var meget fine oppe på det lange skab, hvor hver havde sit skabsrum. Prøv om I ikke i tankerne kan se min kønne søndagstue. Jeg har jo altid elsket at pusle med blomster, også om foråret, når skovbunden var hvid af anemøner og bukkar. Så var jeg altid ude at plukke, og der var altid en duft af blomster, også på mit eget værelse. Det var den sidste sommer, jeg var hjemme.

Efteråret var også skønt. Vi havde næsten al slags frugt. Der blev lavet meget rart til vinteren, både saft og

marmelade. Og så kom julen. Vi havde altid et meget stort juletræ og 14 dage før jul eller mere, var alle travlt optaget af at lave julepynt, og jeg har ikke set noget træ der er smukkere. Vi fik altid risengrød og ribben- og flæskesteg. Grisen var jo slagtet kort før jul, og vi lavede både sort pølse og blodbudding og meget mere af det, man kan lave af en gris.

Juleaften var der både godter og slik til alle. Også julekagerne havde vi fået lavet, så alle dåser var fulde. Jeg husker vores pebernøddespand. Den var ret stor og vore pebernødder var de bedste af alle, syntes vi da.“

Stiftelsens formål var „at yde fattige og ulykkeligt stillede pibegørn, især af almuen, ophold, undervisning, opdragelse og uddannelse til dygtige tjenestepiger.“ Derfor måtte min mor ud at tjene som 16-årig. Hun havde et dejligt udstyr med; tøj m.m., og kom til Hårby på Fyn, men det er jo uden for Frederiksborg amt.

„Mine plejeforældre blev ved med at hjælpe mig med at finde pladser og når der var mellemrum kom jeg hjem til dem, som til et andet hjem.“

Brylluppet

Der gik, så mange år. Min mor var blevet 28 år og forlovet. Hun fortæller: „Forstander Høj på Jægerspris har altid opbevaret min bankbog, og en dag kom jeg og satte penge ind og så sagde han: „Du er sandelig en knop, min pige. Du er jo snart velhavende!“ Og så fortalte jeg ham, at jeg sparede sammen til giftermål. Jeg vil nu for-

tælle lidt om vort bryllup, for det har egentlig på en måde præget resten af mit liv.

Vi kom altså hjem til Skovly og sagde til far og mor, at vi ville giftes snart, for det var til at få et statshusmandsbrug nu, og vi skulle søge for at komme i betragtning og vi ville borgerlig vies - ja, så vil jeg helst ikke skrive mere, men vi skal jo have det hele med - for da Far hørte det, blev han så vred - ja, jeg kan stadig se Far stå foran Harald og skælde ud, og lille jeg sad og græd, for jeg elskede Far og Mor - men Harald sagde, at kirkebryllup var noget, kirken selv havde fundet på. Vi måtte jo af sted, men der var ingen glæde ved afskeden. En dag kom forstander Høj på besøg. Så fortalte de, at Mette skulle giftes. Så sagde forstanderen: Hun skal have et pænt bryllup, men Far skyndte sig at sige, at vi ville borgerlig vies, og det blev forstanderen ked af, for jeg ved, at jeg stod ham meget nær. Det har jeg mærket ved mange lejligheder, men det måtte gå sin gang. Harald blev viet i sin fars gamle tøj. Der var ikke råd til andet.

På bryllupsdagen kom forstanderen derud og så pegede han så hånligt hen på Harald, som sad i sin Fars gamle tøj, og han sagde så: „Nå, det er altså brudgommen“. Det var alt. Ude i gården holdt en gammel bil, som vi havde lejet med chauffør. Så spurgte Høj, om det var brudekaret. Jeg sad og ønskede mig langt væk fra det hele, men chaufføren ventede derude, så farvel kære Far og Mor. Så går det hjem, hvor vi så gik i gang, men der

manglede noget. Jeg var slet ikke glad, for jeg vidste, at jeg med dette bryllup havde mistet min elskede Far og Mor, og jeg har ikke set dem siden. Vi fik så senere brev om, at de nok ville besøge os, men det skulle være nogen tid, og de kom aldrig. Så fik vi brev. Far skrev, at vi ikke havde brug for kirken og Mor skrev, at hun ikke kunne tilgive mig, at jeg ikke kunne få andet end en husmand, når jeg havde været så mange fine steder. Kan I forstå, at det slog hårdt?

Jeg har fældet mange tårer på grund af savnet af mit kære hjem og Far og Mor. Sådan gik det.“

Min mor døde i 1995 efter 42 år som husmandskone og mange år som pensionist.

Kilder: Mette Nielsen: Mit liv. Upubliceret manuskript. Sonja Iskov, Ulla Boje Rasmussen, Jens Engberg: Der var altid rift om os Rhodos 1982.

Register til FAHS- årbøgerne

Årbøgerne, der siden 1906 har været udsendt af foreningen, indeholder en guldgrube af viden, men det kan være vanskeligt at søge specifikke emner i den meterlange række af årbøger, man i heldigste fald har stående på reolen. Derfor har vi besluttet at lade uarbejde et register over årbøgerne, som forhåbentligt kan blive færdiggjort i dette århundrede.

LBM

Nye bøger om Frederiksborg Amt

En af de vigtige opgaver, Frederiksborg Amts Historiske Samfund har som historisk „fællesforening“ for Frederiksborg Amt må være at oplyse om de mange bøger og tidsskrifter, der udgives om historisk-topografiske emner af interesse for vort område. I nært samarbejde med Helsingør Bibliotek vil vi derfor fra og med dette nummer af FAHS bringe en fortegnelse over de senest udkomne bøger og tidsskrifter. Listen gør ikke krav på at være fuldkommen, selv om vi gør vort bedste for at tilstræbe dette, hvorfor vi gerne modtager oplysninger om nye og kommende bøger fra vore medlemmer. Normalt vil listen ikke være så lang som den følgende, da den fremover bliver „spredt“ ud over årets 4 numre af FAHS.

Annisse Forsamlingshus 17. april 1897 - 17. april 1997. Annisse Forsamlingshus 1997.

Des Asmussen: Erindringsglimt fra en tilværelse i Fredensborg. Findes i Folk og Minder fra Nordsjælland 1997 (udk. november 1997).

Torben Bill-Jessen: En fast Beviis paa en bestandig Kierlighed. Om præsten ved St. Olai Kirke i Helsingør, Johannes Schrøder og hustrus bryllup. Findes i Folk og Minder fra Nordsjælland 1997 (udk. november 1997).

Torben Bill-Jessen: De eligerede Borgere. Register til kopibøger over udgåede breve 1792-1836 i Helsingør Raadstuearkiv på Landsarkivet i København. Helsingør Kommunes Museer 1997.

Bjarne Birkebæk: På med vanten! Moderne beskæftigelsespolitik i Farum. Farums Arkiver og Museer 1997.

Lotte Bjarke: Fredensborgs Regnskov. Orchidégartneriet i Fredensborg. Findes i Gartnertidende 13/1997.

Bogen om Esrom Kloster. Frederiksborg Amts Historiske Samfund 1997.

Svend Borg: Mads Chr. Holms liv, virke og efterslægt. Svend Borg 1997.

Jens Bruun-Petersen: Kystbanens toggang 1897-1972. Findes i Jernbanehistorisk årbog 1997, s. 19-31.

Mona Faye: Hornbæk i Kunsten. Helsingør Kommunes Museer 1997.

Hillerød Industri og Haandværkerforening gennem 125 år. Hillerød Industri- og Haandværkerforening 1997.

Lone Hvass: Klosters og kirkernes Helsingør. Nordisk Forlag 1997. (Udk. nov. 1997).

Lone Hvass: Bastionernes Helsingør. Nordisk Forlag 1997 (Udk. dec. 1997)

Jubilæumsskrift 2 1972-1997; Historisk Forening for Slangerup Kommune, red. af Rigmor Mørck og John Madsen. Historisk Forening for Slan-

gerup Kommune 1997.

Pernille Ulla Knudsen: Lokalmyn-
dighedernes håndtering af løsgængere
i Helsingør 1549-1588. Findes i Po-
litihistorisk Selskab, årsskrift 1997.

Anne Krebs: Ja tak, det er mit bord.
Borgernes naturprojekt i Hørsholm; en
opskrift på et civilt projekt. Odense,
center for Frivilligt Socialt Arbejde,
1997.

Frans Lasson: Vejene omkring Bli-
xen og andre omveje. En erindrings-
mosaik. Gyldendal 1997.

Lars Bjørn Madsen: En beskrivelse
af Tikøb Sogn 1681. Udskrift af
Markbøgerne med kort, noter og re-
gister. Helsingør Kommunes Museer
1997. (Udk. nov. 1997).

Lars Bjørn Madsen: Monumenter-
nes Helsingør. Nordisk Forlag 1997.

Lars Bjørn Madsen: Kong Peders

*Des Asmussens pragtfulde tegninger ledsa-
ger hans artikel i den kommende udgave af
julehæftet Folk og Minder fra Nordsjælland.
Her har han tegnet et parti fra Dronningens
Kovang i juli 1978.*

Helsingør. Nordisk Forlag 1997. (Udk.
dec. 1997).

Marbækskolens 25 års jubilæum,
1972-1997. Festskrift, Marbækskolen
1997.

Anton Mariegaard: De gamle sko-
ler I-II. Artikler om hhv. ryttersko-
lerne og Nr. Herlev Skole. Findes i
Lokalhistorisk Forening i Hillerød
Kommune 1 og 2/1997.

Anton Mariegaard: Frederiksværk-
banen 100 år. Findes i Lokalhistorisk
Forening i Hillerødd Kommune 1/
1997.

Inger Dahl Mogensen: Hillerøds

hospitaller og sygehuse. Findes i Folk og Minder fra Nordsjælland 1997 (udk.november 1997)

A. Egelund Møller: Sophus paa Skidtet. Om en Værløsegårds historie. Findes i Folk og Minder fra Nordsjælland 1997 (udk. november 1997)

Torben Møller: Serviceprojektet i Frederiksborg Amt: En udviklingsmodel på serviceområdet. Fokus, Forum for Kvalitet og Udvikling i offentlig Service 1997.

Fl. Holten Nielsen: Sct. Mariæ Kirke: Forsatsvinduer redder inventaret fra udtørring. Findes i ada 2/1997.

Kenno Pedersen: En historisk rejse med Kystbanen anno 1997. Findes i Folk og Minder fra Nordsjælland 1997 (udk.november 1997).

Hanne Raabyemagle: Fredensborg Palace and the new Orangery by architect Søren D. Schmidt. Findes i Living Architecture 15/1997, s. 64-65.

Lise Reinholdt: Bosætningseksperimenter: Lærestykker om fire eksperimenterende lokalsamfund på vej

mod bæredygtighed. Aalborg 1997.

Anne Majken Snerup Rud: Skitser fra Øresundskysten. Maleren Anton Dorph. Helsingør Kommunes Museer 1997.

Henrik Zip Sane: Børnenes århundrede: Interessen for de fremmede børn i det 20. århundredes Danmark. Farums Arkiver og Museer 1997.

Socialdemokratiet i Frederiksværk 1897 - 100 år - 22. januar 1997. 1997.

Rikke Tønnes: Stephen Hansens Palæ. Helsingør. Arkitektens Forlag 1997.

Kate Ulf-Møller: En Lukassøster i Esrom. Findes i Folk og Minder fra Nordsjælland 1997 (udk.november 1997).

Søren Widding: Matr. nr. 58 Fredensborg By, Asminderød Sogn. Om en gammel købmandsgård i Fredensborg. Findes i Folk og Minder fra Nordsjælland 1997 (udk.nov. 1997).

Finn Zinklar: Min barndoms Liseleje. Findes i Folk og Minder fra Nordsjælland 1997 (udk.nov. 1997).

Forsidebilledet:

Vinterstemning ved Hornbækbanen nær Højstrup ved Helsingør. Foto 1930.

Næste nummer af FAHS udkommer 1. februar.